Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

మట్టి మాటల మూలాన్వేషణ

రావిపాటి శివయ్య
జిల్లా పరిషత్ ఉర్దూ ఉన్నతపాఠశాల, చిలమత్తూరు.శ్రీ సత్యసాయి జిల్లా

భాష అనేది కేవలం భావ వినిమయ సాధనం మాత్రమే కాదు, అది ఒక జాతి చరిత్రకు, సంస్కృతికి సజీవ సాక్ష్యం. రాయలసీమ ముఖద్వారమైన అనంతపురం జిల్లా మాండలికం ఒక విలక్షణమైన అల్లిక. కన్నడ భాషా సంపర్కంలోని మాధుర్యం, విజయనగర సామ్రాజ్య కాలం నాటి రాజసపు పలుకులు, కరువుతో పోరాడే రైతు గుండెలోని పౌరుషం. ఈ మూడింటి కలయికే అనంతపురం యాస. చాలా కాలం పాటు ఈ యాసను కేవలం “పల్లెటూరి భాష”గానో లేదా సినిమాల్లో హాస్యానికో పరిమితం చేశారు. కానీ, ఈ యాస వెనుక వేల ఏళ్ళ శాసన చరిత్ర ఉంది. ధర్మవరం నేతగాడి మగ్గపు సడిలో, కదిరి సామి కీర్తనల్లో, తాడిపత్రి రైతుల చెమట చుక్కల్లో దాగిన భాషా వైవిధ్యాన్ని అక్షరబద్ధం చేయాలనే తపన ఇది. ఇది కేవలం పదాల కుప్ప కాదు, అనంతపురం ఆత్మగౌరవ ప్రకటన.

1. అనంతపురం మాండలిక మూలాలు – శాసన భాషా విశ్లేషణ :

అనంతపురం జిల్లా కేవలం రాళ్ళ సీమ మాత్రమే కాదు, తెలుగు భాషా పరిణామ క్రమాన్ని భద్రపరిచిన శిలాశాసనాల గని. ఈ అధ్యాయం జిల్లాలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో లభించిన శాసనాల ఆధారంగా నేటి మాండలిక పదాల పుట్టుకను వివరిస్తుంది.

ఆకలి, ఆచార వ్యవహారాలు, భావోద్వేగాలు, జీవన విధానం, కళాచైతన్యాన్ని స్థూలంగా సంస్కృతి అంటారు. సంస్కృతి యొక్క అత్యున్నత దశనే నాగరికత అంటారు. నాగరిక సాంస్కృతిక అభివృద్ధి భాష ద్వారా సంస్కృతి, సంస్కృతి ద్వారా భాష పరిపుష్టమవుతాయి. భాషంటే మూడు అక్షరాలు ఆరు పదాలు కాదు ఒక ప్రాదేశిక సాంస్కృతిక వ్యక్తీకరణ. మొత్తం సాహిత్య చరిత్రలోనే ఒక ప్రాంత మాండలికానికి ఆస్థాన గౌరవం లభించినది రాయలసీమలోనే. ఆ గౌరవాన్ని తీసుకువచ్చిన మహానుభావుడు అన్నమయ్య అయితే ఆ రోజుల్లో కూడా సామాన్యుల వాడుక భాషకు ఆస్థానాల్లో ఆదరణ చాలా తక్కువ.

కృష్ణ రాయల పండిత అష్టదిగ్గజ కవులలో తాళ్లపాక కవులు లేరు జానపద కవులు లేరు ఆ తర్వాత పోతులూరి వీరబ్రహ్మాం, వేమన, యాగంటి లక్ష్మయ్య వంటి వారు అన్నమయ్య వాడుక భాష వారసత్వాన్ని కొనసాగించారు. కనీసం రెండు వేల సంవత్సరాలుగా తెలుగు మాతృభాషగా కలిగిన పాలకుల కిందనే రాయలసీమ ఉంది. ఆ తరువాత కాలంలో కుతుబ్షాహీ నిజాం శాఖల పాలన కిందకు వచ్చినప్పటికీ రాయలసీమ భాష మీద పర్షియా, టర్కీ భాషల ప్రభావం తక్కువ కారణం పాలకుల పాలనా కేంద్రం రాయలసీమ కాదు కాబట్టి మధ్యంతర తెలంగాణల మీద ఉత్తర భారతదేశం నుండి ఆర్య భాషల దాడులు జరిగేవి కానీ రాయలసీమ మీద ఈ దాడుల ప్రభావం తక్కువ. రాయలసీమకున్న ప్రత్యేకమైన భౌగోళిక నిర్మాణం కూడా ఈ మాండలికం విభిన్నంగా రూపొందడానికి మరొక కారణం తమిళ దేశ సరిహద్దు నుండి తుంగభద్ర తీరం వరకు ఉన్న

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

ప్రాంతంలోనే భాషాచారణ విలక్షణంగా తయారయింది. 11వ శతాబ్దానికి కొంత అటు ఇటుగా నన్నేచోడుడు వంటి కవులు ఈ ప్రాంతంలో జీవించడం వల్ల కూడా రాయలసీమ ప్రాదేశిక మాండలిక ప్రత్యేకతతో ఏర్పడదానికి దోహదం చేసింది. 11వ శతాబ్దంలో నన్నయ భారతాంధ్రీకరణ చేస్తున్న సమయానికి రాయలసీమ మాండలిక వినూత్న రీతిలో స్థిరపడింది.

తొలి తెలుగు భాషా రూపాలు (రేనాటి చోళులు & బాణులు) క్రీ॥శ॥ 6వ శతాబ్దం నుండి 9వ శతాబ్దం మధ్య కాలంలో లభించిన శాసనాలు అనంతపురం యాసలోని "ప్రాచీనత"కు నిదర్శనాలు.

1.1. విజయనగర కాలం – పరిపాలనా మాండలికం (క్రీ॥శ॥ **14 – 16** శతాబ్దాలు) ఉమ్మడి అనంతపురం జిల్లాలోని పెనుగొండ, లేపాక్షి, రాయదుర్గం ప్రాంతాల్లో లభించిన వందలాది శాసనాలు ఈ అధ్యాయానికి వెన్నెముక.

1.1.2. క్రియారూపాల్లో మార్పు : శాసనాల్లోని "విడచినాడు", "ఇచ్చినాడు" వంటి రూపాలు నేటి యాసలో "ఇచ్చేసినాడు", "పంపించేసినాడు" వంటి సంపూర్ణ క్రియా రూపాలకు పునాది వేశాయి. "ఇసి" అనే ప్రత్యయం చేరడం.

ముట్టాయి : పెనుగొండ శాసనాల్లో "దానము ముట్టాయి" అనే ప్రయోగం ఉంది. నేటి అనంతపురం యాసలో "సొమ్ము ముట్టిందా?" లేదా "నీకు ముట్టిందా?" (నీకు దక్కిందా/అందిందా?) అని వాడటం ఉంది.

1.1.3. రూకలు & సుంకం: పన్నులను "సుంఖం" అని, నాణేలను "రూకలు" అని పేర్కొన్నారు. ఇప్పటికీ ముసలివారు "ఒక్క రూక కూడా లేదు" అని అనడం మనం వింటుంటాం.

1.2.

1.2.1. హళ్లి > పల్లి : పశ్చిమ అనంతపురం (రాయదుర్గం, మడకశిర, చిలమత్తూరు మొ॥న ప్రాంతాల్లో) శాసనాల్లో కన్నడ ప్రభావంతో "పల్లి" అనే పదం "హళ్లి"గా మారడం కనిపిస్తుంది.

1.2.1.2. శాసన భాష నుండి నేటి యాసకు మారిన కొన్ని శబ్దాలు :

1.2.1.3.అ. శకట రేఫ (ఱ) లోపం : శాసనాల్లో ఉన్న 'ఱ' (ఉదా : చెఱువు, కఱ్ఱ) నేటి యాసలో సామాన్య 'ర'గా స్థిరీకరించబడింది.

2.1.1.ఆ. అనునాసిక వినియోగం : ప్రాచీన శాసనాల్లోని అరసున్నలు, నిండు సున్నలు కాలక్రమేణా లోపించి, మాటలో ఒక విధమైన "బిగువు" (Tension) ఏర్పడింది.

1. 3. సరిహద్దు భాషా ప్రభావం

అనంతపురం మాండలికం కేవలం ఒక భాషా రూపం కాదు, అది రెండు గొప్ప ద్రావిడ భాషల (తెలుగు, కన్నడ) సుందర సమ్మేళనం. ముఖ్యంగా పశ్చిమ మరియు దక్షిణ అనంతపురం ప్రాంతాల్లో ఈ ప్రభావం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

1.3.1. భౌగోళిక విస్తీర్ణం – భాషా సరిహద్దులు

1.3.1.2.మడకశిర & హిందూపురం : ఈ ప్రాంతాలు మూడు వైపులా కర్ణాటకతో చుట్టుముట్టబడి ఉండటం వల్ల, ఇక్కడి తెలుగులో కన్నడ పదాల వాడుక చాలా ఎక్కువ.

1.3.1.3.రాయదుర్గం & కళ్యాణదుర్గం: బళ్ళారి ప్రభావం వల్ల ఇక్కడ భాషలో ఒక రకమైన "సొగు" కనిపిస్తుంది.

1.3.1.4. మాండలిక పదజాలం – కన్నడ మూలాలు

సాధారణ వ్యవహారంలో మనం వాడే అనేక పదాలు కన్నడ నుండి వచ్చి తెలుగు రూపం సంతరించుకున్నాయి

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

: అనంతపురం పదంకన్నడ మూలం అర్థం అంతే /అవును / అలాగే (ఊతపదంగా వాడతారు)
మాదిరి/ మాదరి/లాగా / విధంగా (ఆ మాద్రి చెయ్)
యెందు/ఏందు/ఎప్పుడు (ఎన్నడు అనే అర్థంలో)
బేగనే/బేగన/త్వరగా (త్వరగా రా అనడానికి)

1.4. వ్యాకరణ ప్రభావం :

భాషలోని పదాలే కాకుండా, వాక్య నిర్మాణం కూడా ప్రభావితమైంది :

1.4.1.ప్రశ్నార్థకాలు : కన్నడంలో ప్రశ్న అడిగేటప్పుడు వాక్యం చివర 'నా' లేదా 'లా' వాడతారు. అదే ప్రభావంతో అనంతపురం యాసలో "వస్తావా?" అనడానికి బదులు "వస్తావా నా?" లేదా "చెప్పినావా నా?" అని అనడం కనిపిస్తుంది.

1.4.2.లింగ భేదం : కొన్ని సరిహద్దు గ్రామాల్లో వస్తువులను సంబోధించేటప్పుడు కన్నడ ప్రభావంతో లింగ మార్పిడి జరుగుతుంది (ఉదా: గాలి వస్తాందాడు).

2.గ్రామాల పేర్లు – భాషా చిహ్నాలు :

దక్షిణ భారతదేశాన్ని వైదిక జైన, బౌద్ధ, వీరశైవ, విశిష్టాద్వైత మతదర్శనాలు తీవ్రంగా ప్రభావితం చేశాయి. దేవర, శ్రవణ, బసది, పాదు వంటి విశేషాలు ఆనాటి జైనమత అస్తిత్వాన్ని వివరిస్తాయి. ఘంటసాల, అమరావతి, నాగార్జున కొండ లాంటి పేర్లు బౌద్ధమత ప్రభావాన్ని తెలియజేస్తాయి. నంద్యాల, మహానంది వీర శైవ చైతన్యాన్ని చెబుతాయి. రామానుజుని పల్లె, అమ్మాజి పల్లి, అయ్యగార్లపల్లి వంటివి విశిష్టాద్వైత ప్రభావాన్ని నిర్దిష్టంగా అంచనా వేస్తాయి. విశిష్టాద్వైత, శైవ మత, వీరశైవ మత ప్రభావాలు తిరుమల, శ్రీశైల, శ్రీకాళహస్తి క్షేత్ర రచనలలో విశేషంగా దర్శనం ఇస్తాయి. జైన మతాచార్యుడైన కొండకుందా చార్యుని పేరు మీదుగా కొండకుందాపురం కొనకొండ్లగా స్థిరపడింది. మత పరిస్థితులే కాకుండా నిర్దిష్టమైన చారిత్రక సంఘటనలను కూడా వివరిస్తాయి. సాతానికోట, సాతనూరు, శాసనకోట పేర్లు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో శాతవాహనుల ఉనికిని తెలియజేస్తాయి.

బుక్కరాయల ఆస్థానంలో నాచన సోముడు ఉండేవాడు అయనకు పెంచికలదిన్నె గ్రామాన్ని ప్రదానం చేశాడు అయితే ప్రస్తుతం ఈ గ్రామాన్ని ప్రదాత పేరుగా మీదుగా బుక్కపట్నం(కదప జిల్లా)గా వ్యవహరిస్తున్నారు. అనంతపురం జిల్లాలోని బుక్కరాయసముద్రం, బుక్కపట్నం చెరువుల్ని బుక్కరాయలు తవ్వించాడు ఆయన పేరు మీదుగానే ఈ గ్రామాలు వ్యవహారంలో ఉన్నాయి.

అనంతపురం జిల్లాలోని అనేక గ్రామాల పేర్లు అక్కడి సహజ భౌగోళిక లక్షణాలు, నీటి వనరులు మరియు వృక్షసంపద ఆధారంగా ఏర్పడ్డాయి. ఈ పేర్ల వెనుక ఉన్న కొన్ని ముఖ్యమైన సహజ లక్షణాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి.

2.1. నీటి వనరులు ;

జిల్లాలోని చాలా గ్రామాల పేర్లు నీటి వనరులను సూచిస్తాయి.

సాగరం/సముద్రం : "అనంతపురం" అనే పేరు అనంతసాగరం అనే పెద్ద చెరువు నుండి వచ్చింది (దీని అర్థం 'అంతులేని సముద్రం' వంటిది). బుక్కరాయసముద్రం వంటి గ్రామాలు కూడా ఇలాగే ఏర్పడ్డాయి. చోళసముద్రం, నాగసముద్రం, భోగసముద్రం, ధూపసముద్రం, హరేసముద్రం, రంగసముద్రం, తిమ్మసముద్రం, బ్రహ్మసముద్రం, భైరసముద్రం, బుల్లసముద్రం, మైలసముద్రం, మలసముద్రం, కంచిసముద్రం, పాలసముద్రం, బాలసముద్రం, కాళసముద్రం, జక్క సముద్రం, లక్కసముద్రం మొదలైనవి.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

కుంట : గ్రామాల్లో నీటి నిల్వ కోసం నిర్మించిన చెరువులు లేదా సహజ కుంటల ఆధారంగా పేర్లు వచ్చాయి.
ఉదా : నరసనాయుని కుంట, పూలకుంట, ఎర్రగుంట, చింతకుంట, కోమటికుంట, పందికుంట, పెద్దకౌకుంట్ల, చిన్న కౌకుంట్ల, రేకుల కుంట, పూలకుంట, గండికుంట, దురద కుంట, మంగలకుంట, నంబులపూలకుంట, గౌదనకుంట, కదరకుంట, తగరకుంట, ముత్తవ కుంట, వేపకుంట, పోతుకుంట, ఏలుకుంట, ఏలుక్కుంట్ల, పత్తికుంట పల్లి.

రేవు : పుల్లలరేవు, జక్కలరేవు, మానిరేవు, కైరేవు, చిన్నచిగుళ్ళ రేవు, పెద్ద చిగుళ్ల రేవు, చీకిరేవులపల్లి.

చెరువు: జక్కలచెరువు, నల్లచెరువు, మరియు ఓబులదేవర చెరువు. తలారి చెరువు, సలకం చెరువు, రాయలచెరువు, జక్కల చెరువు, సలకం చెరువు, చింతల చెరువు, కొత్తచెరువు, పాతచెరువు, రాగులచెరువు, రావుల చెరువు, అప్పరా చెరువు, మొలకల చెరువు, వెంగలమ్మ చెరువు, వసంత చెరువు, బెల్లాల చెరువు, దేవుల చెరువు, ముత్యాల చెరువు, మేకల చెరువు, నల్ల చెరువు, తొడగొట్ట చెరువు, కేతిగానిచెరువు,

కాలువ : కాటిగానికాలువ, కాలువపల్లి, మల్లాకాలువ, వంకరాజు కాలువ, జాలాకాలువ, నూతన కాలువ, తాళ్ళకాలువ.

మడుగు : నూతిమడుగు, మునిమడుగు, వేల్పుమడుగు, మడుగుపల్లి, మద్దిమడుగు, ముంటిమడుగు.

ఏరు : యాలేరు, ఇప్పేరు, చియ్యేడు, బూదేడు, కూడేరు, మొలకలేడు, ఆకులేడు, చాగిలేరు, చాగలేరు, మద్దిలేరు, పులేరు, వానవోలు వంటివి నీటి ఆధారితంగా ఏర్పాటుచేసుకున్న గ్రామాలు.

2.2. భూమి మరియు కొండల లక్షణాలు ;

భౌగోళిక పరిస్థితులను బట్టి కూడా గ్రామాల పేర్లు నిర్ణయించబడ్డాయి :

కొండలు : జిల్లాలో అక్కడక్కడా ఉండే కొండల ఆధారంగా కరాడికొండ, దేవరకొండ, ఒంటికొండ, వంటి పేర్లు వచ్చాయి.

నేల రంగు/రకం : ఇక్కడి ఎర్ర మరియు నల్ల నేలల ప్రభావం పేర్లలో కనిపిస్తుంది.
ఉదా : ఎర్రంపల్లి, ఎర్రమల్లె పల్లి, నల్లపాడు, నల్లమాడ, నల్లలమ్మ స్వామి ఆలయం ఉన్న కనంపల్లి.

కట్టకిందపల్లి :

కట్టకిందపల్లి అనే పేరు పక్కాగా భౌగోళిక లక్షణాల ఆధారంగా ఏర్పడిన పేరు. దీనిని విడదీసి చూస్తే ఆ గ్రామం యొక్క అమరిక అర్థమవుతుంది:

కట్ట : అంటే సాధారణంగా ఒక చెరువు గట్టు (Bund) లేదా అడ్డుకట్ట అని అర్థం.

కింద : అంటే ఆ కట్టకు దిగువన లేదా కింది భాగంలో ఉండటం.

పల్లి/పల్లె : అంటే ఒక చిన్న నివాస ప్రాంతం లేదా గ్రామం. అంటే, ఆ గ్రామం ఒక చెరువు కట్ట కింద లేదా దిగువన వెలిసింది అని దీని అర్థం. అనంతపురం లాంటి రాయలసీమ జిల్లాల్లో పూర్వం సాగునీరు మరియు తాగునీటి కోసం పెద్ద పెద్ద చెరువులు నిర్మించేవారు. ఆ చెరువు కట్టకు దిగువన ఉండటం వల్ల పొలాలు సాగు చేసుకోవడానికి వీలుగా ఉండేది, అందుకే ప్రజలు అక్కడ నివాసాలు ఏర్పాటు చేసుకునేవారు.

అనంతపురం జిల్లాలో ఇలాంటి పేర్లతో మరికొన్ని ఉదాహరణలు :

చెరువు కిందపల్లి : నేరుగా చెరువు కింద ఉన్న గ్రామం.

కట్టపల్లి : కట్ట పైన లేదా కట్ట పక్కన ఉన్న గ్రామం.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

రాచనపల్లె, ఇటిక్యాలపల్లె వంటి 'పల్లె' లేదా 'పల్లి' అనే ప్రత్యయంతో పేర్లు ఉన్నాయి.

2.3. వృక్ష సంపద నేపథ్యంలో స్థానికంగా పెరిగే చెట్లు లేదా తోటల ఆధారంగా కూడా పేర్లు పెట్టారు :

ఆకుతోటపల్లి : ఆకు తోటలు (తమలపాకు లేదా ఇతర తోటలు) ఎక్కువగా ఉండటం వల్ల ఈ పేరు వచ్చింది. ఆకుతోటపల్లి పేరు కూడా ఆ ప్రాంతంలో ఒకప్పుడు విరివిగా సాగైన ఒక ప్రత్యేకమైన పంట ఆధారంగా వచ్చింది. దీనిని విడదీస్తే :ఆకుతోట : అంటే 'తమలపాకు తోట' అని అర్థం. పాత రోజుల్లో తమలపాకులను కేవలం 'ఆకు' అని పిలిచేవారు.

పల్లి : నివాస ప్రాంతం. అంటే, ఎక్కడైతే తమలపాకు తోటలు ఎక్కువగా ఉండేవో, ఆ గ్రామానికి 'ఆకుతోటపల్లి' అనే పేరు స్థిరపడిపోయింది.

దీని వెనుక ఉన్న భౌగోళిక నేపథ్యం : తమలపాకు తోటలు పెరగాలంటే నిరంతరం తేమ, చల్లని వాతావరణం మరియు సమృద్ధిగా నీరు ఉండాలి. అనంతపురం జిల్లాలో ఇలాంటి పేరు ఉన్న గ్రామాల దగ్గర సాధారణంగా చెరువులు లేదా బావులు తోటలకు నీరందించే పెద్ద నీటి వనరులు పక్కనే ఉంటాయి.

వృత్తి : ఆ గ్రామ ప్రజల ప్రధాన వృత్తి ఒకప్పుడు తమలపాకుల సాగు అయి ఉంటుంది. ఇక్కడి నుండి వేరే ప్రాంతాలకు ఆకులను ఎగుమతి చేసేవారు.

చింతకుంట : చింత చెట్లు మరియు కుంట ఉన్న ప్రాంతాన్ని సూచిస్తుంది.చింతకుంట అనే పేరు ఆ ప్రాంతంలోని వృక్ష సంపద మరియు నీటి వనరుల కలయికను సూచిస్తుంది. దీనిని ఇలా విడదీయవచ్చు: చింత అంటే చింత చెట్టు. కుంట అంటే ఒక చిన్న నీటి కుంట లేదా చెరువు అంటే, ఒక చింత చెట్టు పక్కన ఉన్న కుంట లేదా చింత చెట్లు ఎక్కువగా ఉన్న కుంట ప్రాంతం అని దీని అర్థం.

భౌగోళిక మరియు చారిత్రక నేపథ్యం :

గుర్తుగా చింత చెట్టు : పూర్వ కాలంలో ఒక గ్రామానికి లేదా ప్రాంతానికి పేరు పెట్టేటప్పుడు అక్కడ ఉన్న పెద్ద చింత చెట్టును ఒక ల్యాండ్మార్క్ (గుర్తుగా) భావించేవారు. ఆ చెట్టు పక్కనే నీటి కుంట ఉండటం వల్ల ఆ ప్రాంతానికి చింతకుంట అని పేరు వచ్చి ఉంటుంది.

అనంతపురం జిల్లాలో: అనంతపురం జిల్లాలోని వాతావరణానికి చింత చెట్లు చాలా అనుకూలం. జిల్లాలో ధర్మవరం, కళ్యాణదుర్గం, కనేకల్ వంటి మండలాల్లో "చింతకుంట" పేరుతో గ్రామాలు ఉన్నాయి.

నీటి ప్రాముఖ్యత: రాయలసీమ వంటి ప్రాంతాల్లో ప్రతి నీటి చుక్కా విలువైనదే. అందుకే కుంటలు, బావులు, చెరువుల చుట్టూనే గ్రామాలు వెలిశాయి.

2.4. వాతావరణం మరియు ఎడారి లక్షణాలు ;

అనంతపురం జిల్లాలోని కొన్ని ప్రాంతాలు (ఉదాహరణకు దర్గా హోన్నూర్ పరిసరాలు) ఎడారి లక్షణాలను (Sand dunes) కలిగి ఉంటాయి. ఇలాంటి భౌగోళిక మార్పులు కూడా ఆ ప్రాంత గుర్తింపును ప్రభావితం చేస్తాయి. ఉమ్మడి అనంతపురం జిల్లాలోని ఊర్ల పేర్లను గమనిస్తే భాషా చరిత్ర అర్థమవుతుంది:

హళ్లి : కన్నడలో హళ్లి అంటే పల్లె. జిల్లాలో 'హళ్లి' తో ముగిసే ఊర్లు వందల్లో ఉన్నాయి. (ఉదా: మోద, హళ్లి, గొల్లపల్లి హళ్లి).

వట్టి / పట్టణం : రాయదుర్గం వైపు ఊర్ల పేర్లు కన్నడ ఉచ్చారణతో 'వట్టి'/హట్టి అని ముగుస్తాయి. అనంతపురం గ్రామాల పేర్లు కేవలం గుర్తింపు కోసమే కాకుండా, ఆ ప్రాంతం యొక్క వ్యవసాయ చరిత్రకు ప్రతిబింబాలుగా నిలుస్తాయి.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

3.వృత్తి పదజాలం -- శ్రమజీవుల భాషా వైవిధ్యం ;

అనంతపురం మాండలికంలోని అసలుసిసలైన బలం ఇక్కడి వృత్తి పదజాలంలో ఉంది. కరువును జయించే రైతన్న గుండె ధైర్యం, మగ్గంపై కళలను సృష్టించే నేతగాడి నైపుణ్యం ఇక్కడి పదాల్లో కనిపిస్తాయి.

3.1 వ్యవసాయ పదజాలం ;

అనంతపురం జిల్లా ప్రధానంగా వేరుశనగ సాగుకు ప్రసిద్ధి. ఈ వృత్తికి సంబంధించి నిఘంటువుల్లో కూడా దొరకని అద్భుతమైన పదాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

శనక్కాయలు : వేరుశనగ (Groundnuts). దీనిని జిల్లా అంతట 'శనక్కాయలు' అనే అంటారు.

వృక్షజాతులకు సంబంధించి నారాయణమాత్యుడు "హంస వింశతి"లో సీస పద్యంలో చెప్పిన విధానాన్ని గమనిస్తే శనక్కాయల ప్రస్తావన కూడా మనకు కనిపిస్తుంది.

సీ॥ జిల్లేడు వెంపలి జిడ్డువెంపలి పైడితంగేడు తంగేడు తగిరి సుసై
ములు వెంపలి ములుసై గలిజేరు గుంటగల్జేరును దంతి బందారి నేల
తంగేడు మెట్టబందారి దుందుగ బ్రహ్మదండి భూతుల సెల్వదండిచల్ల
పిల్లి మూడుపుచెంగ పిల్లడ్లు చిత్రమూలము నల్లేరి కోలారుపాస్న
ముయ్యాకు పొన్నయు మొగబీఱు తుత్తెర బంక దుత్తెర హంసపాడిగంట
కామ జేలుగు మెట్టదామర వెఱ్ఱి సెనగ జంబీరము కాచి నల్లకాచి
శ్రీతులసియు సంబరేణు నేలుసిరి కేశ్వరి నేల వేమూటి చల్లగడ్డ
సహదేవి జుట్టుప చలిపిండి చిటముటి పెన్నేరు విషబొద్ది పిండిదొండ
నెమటాయి గొలిమిడి నీరుబచ్చలి ప్రబ్బివేరు గన్నేరాడుబీఱనేతి
బీర పేరాముతి పీచరములు గొలిమిడి చేదుపొట్ల యుమ్మెత్త తిప్ప
తీగ విష్ణుక్రాంత తీంద్రెల్ల చిత్రమూలము దొండతఱెగె ముల్లంగి గొల్ల
జీడెద్దు మట్టెకు చేగొట్ట చంద్రకాంతెల్లని యబ్బెండ యెల్లతుమ్మి
కుప్పి సూర్యకాంత ముప్పుదు నరవంజ గాడిదెగడపర కన్యెకుమర
నల్లగెంటెన పూలి తెల్లగెంటెన యుత్తరేణు గుబ్బిరి సంబరేణుబండి
గురిగింజ గురువింద తురకపత్తియు బత్తి తిలపిద చబ్బెండ చెలివిచీకి
వెలగ విషమదారి వెట్టికుందెన మంచికుందెన కలబంద గువ్వగుత్తి
మామెనయము నేలమామెన యటకమామిడి దూల గోవెల మేక మేయ

తే.గీ. నాకు నల్లేరు సులిజెముడాకు జెముడు
నేల తాత కసిందెయు గోలచెముడు
బొంతచెముదుల్లియును సదాముపై మొదలు
గా గలుగునట్టి చిరుచెట్లు గాంచియండ

(హం.వి.4.4.)

ఈ పద్యం ఆరవ పాదంలో వెఱ్ఱి సెనగ అనే చిరు చెట్టు ప్రస్తావన ఉంది. అది వేరుశెనగ వృక్షజాతుల్లో ఉన్నవి కూడా చిరు చెట్లు కాయగూరలు కూరగాయలలో ఉన్నాయి. సెనగ పంట ప్రాచీన కాలం నుండి ఉంది. వేరుశనగలు మాత్రం పోర్చుగీసులో భారత దేశంలో ప్రవేశపెట్టారు. పై సీస మాలికలో చెప్పిన చెట్లలో నేల ఉసిరి, ముల్లంగి, పత్తి వంటివి పొలాల్లో పండించేవి. ఔషధ వృక్షాలుగా సిద్ధవటం వంటి కైఫీయత్తులో చెప్పిన ఉసిరి, నేల ఉసిరి, చిత్రమూలం, ఈశ్వరి వంటివి కూడా పై సీసా మాలికలో ఉన్నాయి. అందువల్ల

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

ఇక్కడ చెప్పిన వెట్టి సెనగ వేరుసెనగ అనడంలో సందేహం లేదు. వేరుశెనగ ప్రస్తావన చేసిన మొదటి కవి నారాయణామాత్యుడు.

గుంటక / గొర్రు : పొలం దున్నడానికి వాడే పనిముట్లు. 'గుంటక తోలడం' అంటే పొలాన్ని చదును చేయడం. అనంతపురం మాండలికంలో (రాయలసీమ యాసలో) "గుంటక" అనే పదం ప్రధానంగా వ్యవసాయానికి సంబంధించిన ఒక ముఖ్యమైన పరికరాన్ని సూచిస్తుంది.

'గొర్రు' అనే పదం రాయలసీమ మాండలికంలో కేవలం ఒక వ్యవసాయ పరికరమే కాకుండా, భాషా పరంగా లోతైన పరిణామాన్ని కలిగి ఉంది. దీని పరిణామ క్రమాన్ని ఈ క్రింది అంశాల ద్వారా అర్థం చేసుకోవచ్చు.

1. మూల ద్రావిడ మూలాలు ;

ప్రాచీన రూపం: 'గొర్రు' పదం మూల ద్రావిడ భాషలోని koru లేదా goru అనే ధాతువు నుండి పుట్టి ఉండవచ్చని భాషా శాస్త్రవేత్తల అభిప్రాయం.

ద్రావిడ భాషల్లో 'గోరడం' అంటే గీకడం లేదా తవ్వడం అని అర్థం. నేలను గీకుతూ లేదా తవ్వుతూ విత్తనాలు వేసే పరికరం కాబట్టి దీనికి 'గొర్రు' అనే పేరు స్థిరపడింది.

2. ధ్వని పరిణామం

కాలక్రమేణా ఉచ్చారణలో మార్పులు వచ్చి, ప్రాచీన రూపాల నుండి తెలుగులో 'గొర్రు'గా రూపాంతరం చెందింది. కన్నడలో దీనిని 'కూరు' అని, తమిళంలో నేలను దున్నే ప్రక్రియను సూచించే పదాలకు దగ్గరి పోలికలు ఉన్నాయి.

3. అర్థ పరిణామం

వ్యాప్తి : ప్రారంభంలో ఇది కేవలం నేలను చదును చేసే 'పలు గొర్రు'కు మాత్రమే పరిమితమై ఉండేది.

ప్రత్యేకత: వ్యవసాయ సాంకేతికత పెరిగే కొద్దీ, విత్తనాలు వేసే విత్తు గొర్రు, కలుపు తీసే గుంటక వంటి విభిన్న రూపాలకు ఈ పదం మూలమైంది.

మాండలిక స్థిరత్వం: కోస్తా ప్రాంతంలో 'నాగలి' (Plough) అనే పదం ప్రాచుర్యం పొందితే, రాయలసీమలో 'మదక'తో పాటు విత్తే ప్రక్రియకు 'గొర్రు' అనే పదం అత్యంత ప్రామాణికంగా మిగిలిపోయింది.

4. సాంస్కృతిక పరిణామం

సామెతలు మరియు జాతీయాలలో ఈ పదం చేరడం ద్వారా ఇది కేవలం వృత్తి పదంగా కాక, ఒక జీవన శైలికి చిహ్నంగా మారింది (ఉదాహరణకు: "గొర్రు పోయినా ఆరు పోయింది" అంటే సమయం మించిపోయింది అని అర్థం).

పొలాన్ని దున్నిన తర్వాత నేలను చదును చేయడానికి లేదా విత్తనాలు చల్లిన తర్వాత మట్టిని కప్పడానికి ఉపయోగించే చెక్క లేదా ఇనుప పరికరాన్ని "గుంటక" అంటారు.

అనంతపురం వంటి రాయలసీమ ప్రాంతాల్లో వ్యవసాయం ప్రధాన వృత్తి కావడం వల్ల, ఈ పదం వారి దైనందిన భాషలో అంతర్భాగమైంది. స్థానిక మాండలికంలో దీన్ని "గుంటక తోలడం" (పొలాన్ని చదును చేయడం) అని వ్యవహరిస్తారు. దీనిని కొన్ని ప్రాంతాల్లో "పాపటం" లేదా "చెక్కమాను" అని కూడా పిలుస్తారు.

ఉపయోగాలు :

- దున్నిన నేలలోని మట్టి గడ్డలను పగులగొట్టి నేలను సమం చేయడానికి వాడుతారు.
- పొలంలో కలుపు మొక్కలను తొలగించడానికి ఎద్దుల సహాయంతో దీనిని నడిపిస్తారు.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

- ప్రస్తుత కాలంలో ట్రాక్టర్లకు కూడా పెద్ద పరిమాణంలో ఉండే గుంటకలను అమర్చి వాడుతున్నారు.

కుడుత/కుడితి: పశువులకు ఇచ్చే నీరు (దాణా కలిపిన నీరు). "గొడ్లకు కుడుత పోసినావా నా?" అని అడుగుతారు. అనంతపురం మాండలికంలో (రాయలసీమ యాసలో) "కుడితి" అనేది పశువుల మేతకు సంబంధించిన ఒక ముఖ్యమైన ద్రవ పదార్థం. కుడుత అనే పదం కుడితిగా మారడం భాషాశాస్త్రపరంగా ఒక ఆసక్తికరమైన పరిణామం. ఇది ప్రధానంగా వర్ణ సామ్యం మరియు అర్థ సంకోచం వంటి ప్రక్రియల ద్వారా జరిగింది.

దీని పరిణామ క్రమాన్ని ఇలా విశ్లేషించవచ్చు :

వర్ణ మార్పు :

మూల పదం కుడుతలో 'త' అనే అక్షరం ఉంది. తెలుగు భాషా పరిణామంలో కొన్ని సందర్భాల్లో పదాల చివర ఉండే 'అ' కారం, ముందున్న అక్షరాల ప్రభావం వల్ల లేదా ఉచ్చారణ సౌలభ్యం కోసం 'ఇ' కారంగా మారుతుంది.

ఇక్కడ 'కుడుత' లోని చివరి 'త' అక్షరం 'తి' గా మారింది. ఇది ప్రధానంగా ద్రావిడ భాషల్లో కనిపించే స్వర మార్పు ప్రక్రియ. దీనివల్ల 'కుడుత' కాస్తా 'కుడుతి' గా, ఆపై ఉచ్చారణలో కుడితి గా స్థిరపడింది.

అర్థ పరిణామం:

కుడుత: మొదట్లో ఇది ఒక రకమైన పాత్రను లేదా ద్రవ పదార్థాన్ని నిల్వ చేసే విధానాన్ని సూచించేది (కుడుతొట్టి).

కుడితి : కాలక్రమేణా ఈ పదం కేవలం "పశువుల తాగునీరు" (బియ్యం కడిగిన నీరు, గంజి కలిపిన మిశ్రమం) అనే ప్రత్యేక అర్థానికి పరిమితమైంది.

ప్రాంతీయ ప్రభావం (మాండలికం) :

రాయలసీమ వంటి ప్రాంతాలలో పశువుల పోషణకు ఇచ్చే ప్రాధాన్యత వల్ల ఈ పదం నిత్య జీవితంలో భాగంగా మారింది. ఉచ్చారణలో "కుడుత" కంటే "కుడితి" అనే రూపమే ప్రజలకు సులభంగా అనిపించి వాడుకలోకి వచ్చింది.

సారాంశంగా, ఉచ్చారణలో కలిగే సౌలభ్యం కోసం చివరి అచ్చు మారడం (కుడుత > కుడితి) వల్ల ఈ రూపం ఏర్పడింది.

వంటింట్లో బియ్యం కడిగిన నీళ్లు, గంజి, చద్దినీళ్లు మరియు మిగిలిపోయిన వంటలను కలిపి పశువులకు (ముఖ్యంగా ఆవులు, గేదెలకు) త్రాగించే ద్రవ ఆహారాన్ని కుడితి అంటారు. దీనిని మరింత బలవర్ధకం చేయడానికి ఇందులో తవుడు, గానుగ పిండి (చెక్క), లేదా పప్పు నూకలను కలుపుతారు. అనంతపురం గ్రామాల్లోని ప్రతి ఇంట్లో ఈ కుడితిని నిల్వ చేయడానికి మట్టితో చేసిన ఒక పెద్ద పాత్ర ఉంటుంది, దీనిని "కుడుతొట్టి" అని పిలుస్తారు. ఈ పదం సాధారణంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని పశుపోషకుల భాషలో ఎక్కువగా వినిపిస్తుంది. దీనిపై తెలుగులో "కుడితిలో పడ్డ ఎలుకలాగా" అనే సామెత ప్రసిద్ధి. ఏదైనా ఇబ్బందికరమైన పరిస్థితిలో చిక్కుకుని బయటపడలేక కొట్టుమిట్టాడే వారిని ఉద్దేశించి ఈ మాట వాడతారు. రాయలసీమ ప్రాంతంలో పశువుల పట్ల ఉన్న మక్కువ, వారి జీవనశైలిలో పశుపోషణ ప్రాముఖ్యతను ఈ పదం ప్రతిబింబిస్తుంది.

కుడుతొట్టి: కుడితిని పోయడానికి ఉపయోగించే పెద్ద పాత్ర. పాత కాలంలో ఇవి మట్టితో లేదా రాతితో చేసినవి ఉండేవి, ఇప్పుడు సిమెంటుతో కడుతున్నారు.

గానుగ పిండి (చెక్క): వేరుశనగలు లేదా వేరే నూనె గింజలను గానుగలో ఆడి నూనె తీసిన తర్వాత మిగిలే పొట్టు. ఇది పశువులకు మంచి బలవర్ధకమైన ఆహారం.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

గడ్డివాము: కోసిన వరి గడ్డిని లేదా జొన్న చొప్పను పొలం దగ్గరగాని, ఇంటి ముందర గాని ఒక క్రమ పద్ధతిలో కుప్పగా పేర్చడాన్ని "గడ్డివాము" అంటారు.

మేత / సోపు: పశువులకు వేసే గడ్డిని లేదా పచ్చి మేతను అనంతపురం వైపు "సోపు వేయడం" అని కూడా అంటారు.

తవుడు: వడ్లను మిల్లులో పట్టించినప్పుడు బియ్యం పైన ఉండే పొర పొట్టులా వస్తుంది. దీన్ని కుడితిలో కలిపి పశువులకు త్రాగిస్తారు.

కొట్టం: ఆవులు, గేదెలు లేదా ఎద్దులను కట్టే పాకను "కొట్టం" అంటారు. కొష్టం (సంస్కృతంలో గోష్ఠ) అనే పదం నుండే కొట్టం అనే పదం పరిణామం చెందింది. ఇది భాషాశాస్త్ర పరంగా ఒక ఆసక్తికరమైన మార్పు.

దీని పరిణామ క్రమం ఇలా జరిగింది.

సంస్కృత మూలం (గోష్ఠ – Gostha): సంస్కృతంలో 'గోష్ఠ' అంటే పశువులు నివసించే స్థలం లేదా మంద అని అర్థం.

ప్రాకృత రూపం (గొట్ఠ – Gottha): సంస్కృతం నుండి ప్రాకృతంలోకి వచ్చేసరికి 'ష్ఠ' అనే సంయుక్తాక్షరం 'ట్ఠ'గా మారింది. ప్రాకృత ప్రభావంతో తెలుగులోకి వచ్చే పదాలలో ఇటువంటి మార్పులు సహజం.

తెలుగు పరిణామం (కొట్టం – Kottam): తెలుగులో 'గొట్ఠ' క్రమంగా 'కొట్టం'గా స్థిరపడింది.

శబ్ద మార్పు: సంస్కృతంలోని 'గ' (ఘోషం) తెలుగులో 'క' (సరళం) గా మారడం, మరియు చివర 'ము' చేరడం వల్ల 'కొట్టము' లేదా 'కొట్టం' ఏర్పడింది.

అర్థ పరిణామం: మొదట్లో కేవలం పశువుల పాకను సూచించిన ఈ పదం, చారిత్రక కాలంలో ఒక పరిపాలనా విభాగాన్ని (జిల్లా వంటి ప్రాంతం) సూచించడానికి కూడా వాడబడింది (ఉదాహరణకు: కమ్మనాటి కొట్టం, బోయకొట్టం).

ప్రస్తుతం రాయలసీమ మరియు ఇతర గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఈ పదం పశువులను కట్టేసే పాక లేదా షెడ్డు అనే అర్థంలోనే ప్రాచుర్యంలో ఉంది.

తొట్టి: ఆవులు, గేదెల మందను 'తొట్టి' అని పిలుస్తారు. ఇది అత్యంత ప్రాచీన తెలుగు పదం. అనంతపురం మాండలికంలో "తొట్టి" అనేది పశువులకు సంబంధించిన ఒక పదమే.

దీనికి రెండు ప్రధాన అర్థాలు ఉన్నాయి : అవి;

పశువుల తొట్టి: పశువులకు గడ్డి లేదా మేత వేయడానికి కొట్టంలో నిర్మించిన పొడవైన రాతి లేదా సిమెంటు గట్టును "తొట్టి" అని పిలుస్తారు. కొన్ని ప్రాంతాల్లో దీన్ని 'గాడి' అని కూడా అంటారు. ఉదా : "ఎద్దులకు తొట్టిలో సోపు వేసి రా."

దంతాల ఖాళీ: పళ్ళు ఊడిపోయి నోట్లో ఏర్పడిన ఖాళీని లేదా దంతాల మధ్య ఉండే సందును కూడా "తొట్టి" లేదా "తొట్టి నోరు" అంటారు.

గమనిక : అనంతపురం వ్యవసాయ నేపథ్యంలో 'తొట్టి' అంటే పశువులు మేత తినే స్థలం అని అర్థం.

గాడి : ఇది పశువుల కొట్టంలో మేత (గడ్డి) వేయడానికి ఉపయోగించే ఒక పొడవైన అరుగు వంటి నిర్మాణం. తొట్టి మరియు గాడి అనే పదాలను ఒకే అర్థంలో వాడుతుంటారు.సాధారణంగా రాళ్లతో లేదా సిమెంటుతో కట్టి, పశువులు సులభంగా మేత తినడానికి వీలుగా దీన్ని రూపొందిస్తారు.

పశువుల సావిడి : పశువులను కట్టే పాకను లేదా షెడ్డును అనంతపురం వైపు "సావిడి" అని కూడా అంటారు.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

ఎండ, వానల నుండి పశువులను రక్షించడానికి దీన్ని ఉపయోగిస్తారు.

కడివే/కడవ : ఇది నీటిని లేదా కుడితిని మోయడానికి వాడే ఒక రకమైన మట్టి పాత్ర (కుండ).

చిక్కం : పశువులకు మేతను (ముఖ్యంగా జొన్న చొప్ప లేదా గడ్డి) మోసుకెళ్లడానికి వాడే తాడుతో అల్లిన జాలీ వంటిది.

పైరు గాలి : పడమర నుండి వీచే గాలిని 'పైరు గాలి' అంటారు. ఇది పంటకు ఎంతో మేలు చేస్తుందని రైతుల నమ్మకం. అనంతపురం మాండలికంలో "పైరుగాలి" అనేది కేవలం గాలిని మాత్రమే కాకుండా, ఒక అహ్లాదకరమైన అనుభూతిని మరియు కాలకాలాన్ని సూచించే పదం. పొలాల్లో పైరు (పంట) మీదుగా వీచే చల్లని, స్వచ్ఛమైన గాలిని "పైరుగాలి" అంటారు. అనంతపురం వంటి వర్షాభావ ప్రాంతాల్లో, సాయంత్రం వేళల్లో పొలాల నుండి వచ్చే ఈ చల్లని గాలి రైతులకు ఎంతో సేదతీరుస్తుంది.సాధారణంగా గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ప్రజలు "పొలం గట్టు మీద కూర్చుంటే పైరుగాలి భలే వస్తుంది" అని వాడుతుంటారు. ఈ పదం పంటలు బాగా పండినప్పుడు రైతుల మనసులోని సంతోషానికి కూడా ప్రతీక. పంట పచ్చగా ఉన్నప్పుడు వీచే గాలిని వారు ఒక వరంగా భావిస్తారు. అంతేగాకుండా ఎవరైనా పట్నం నుండి ఊరికి వచ్చినప్పుడు, అక్కడి కాలుష్యానికి భిన్నంగా ఉండే ఈ స్వచ్ఛమైన గాలిని మెచ్చుకుంటూ ఈ పదాన్ని ఉపయోగిస్తారు.

కారుగాలి : ఎండాకాలంలో మధ్యాహ్నం పూట వీచే అత్యంత వేడి గాలి. దీనినే కొన్ని చోట్ల 'వడగాలి' అని కూడా అంటారు. అనంతపురం జిల్లాలో ఎండలు ఎక్కువ కాబట్టి, ఈ పదాన్ని తరచుగా వాడుతుంటారు.

సుడిగాలి : ఒకే చోట వృత్తాకారంలో తిరుగుతూ పైకి లేచే గాలి. పొలాల్లో ఎండుటాకులు, దుమ్మును పైకి లేపుతూ ఇది కనిపిస్తుంది. దీనిని గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 'దయ్యం గాలి' అని కూడా సరదాగా పిలుస్తుంటారు.

కొండగాలి : అనంతపురం జిల్లాలో కొండలు (ఉదాహరణకు పెనుకొండ, మడకశిర ప్రాంతాలు) ఎక్కువ. ఆ కొండల మీదుగా వీచే చాలా చల్లని గాలిని 'కొండగాలి' అంటారు. ఇది పైరుగాలి కంటే కూడా చల్లగా ఉంటుంది.

తుంపర : గాలితో పాటు వచ్చే అతి సన్నని వాన చినుకులు. "గాలికి వాన తుంపరలు ఇంట్లోకి పడుతున్నాయి" అని వాడుతుంటారు.

మబ్బులు పట్టినాయి: ఆకాశం మేఘావృతమై ఉన్నప్పుడు "ఆకాశం మబ్బులు పట్టింది" లేదా "మబ్బులు వేసింది" అని అంటారు.

ఉరుము / మెరుపు: ఉరుములను 'ఉరుము' అని, మెరుపులను 'మెరుపు' అని అంటారు. కానీ భారీ శబ్దంతో వచ్చే పిడుగును "పిడుగు పడటం" అని వ్యవహరిస్తారు.

చినుకులు / వాన: వర్షం పడటాన్ని "వాన కొడుతోంది" లేదా "వాన కురుస్తోంది" అంటారు. చిన్నపాటి వర్షాన్ని "చినుకులు" అని, అదే గాలితో కలిపి వస్తే "జల్లు" అని అంటారు.

వాన మొఖం: వర్షం పడే సూచనలు కనిపించినప్పుడు "వాన మొఖం చేసింది" అని అంటారు. ఒకవేళ వర్షం పడకుండా మొండికేస్తే "వాన మొఖం చాటేసింది" అంటారు.

గాలివాన: గాలితో కూడిన భారీ వర్షాన్ని గాలివాన అంటారు.

వడగళ్ల వాన: వాన చినుకులతో పాటు ఐస్ గడ్డలు (వడగళ్లు) పడితే దానిని వడగళ్ల వాన అని పిలుస్తారు.

ఎండతీవ్రం: ఎండ విపరీతంగా ఉన్నప్పుడు 'ఎండ తీవ్రంగా ఉంది' లేదా "ఎండ మండుతోంది" అని అంటారు.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

తీత్రం అనే పదం తీవ్రంగా మారడం అనేది భాషాశాస్త్రంలో వర్ణ పరిణామం లేదా వర్ణ మార్పులో భాగం. తెలుగు భాషా చరిత్రలో ఇటువంటి మార్పులు సహజంగా జరుగుతుంటాయి.

దీని పరిణామ క్రమాన్ని ఇలా అర్థం చేసుకోవచ్చు:

వర్ణ పరిణామం (t v): భాషాశాస్త్రంలో కొన్ని అక్షరాలు ఉచ్చారణ సౌలభ్యం కోసం కాలక్రమేణా ఇతర అక్షరాలుగా మారుతుంటాయి. 'తీత్రం'లోని 'త' (త కారం) ఉచ్చారణలో ఒత్తిడి తగ్గడం వల్ల లేదా ధ్వని ప్రవాహంలో మార్పుల వల్ల 'వ' (వ కారం)గా పరిణామం చెందింది.

సంస్కృత ప్రభావం: 'తీవ్రం' (Tivra) అనేది సంస్కృత మూలం కలిగిన పదం. ప్రాకృత లేదా దేశ్య ప్రభావం ఉన్నప్పుడు 'తీత్రం' వంటి రూపాలు వాడుకలో ఉండవచ్చు. కానీ గ్రాంథిక లేదా ప్రామాణిక భాషా సంస్కరణల్లో భాగంగా అది 'తీవ్రం'గా స్థిరపడింది.

ఉచ్చారణ సౌలభ్యం: 'తీత్రం' అని పలికేటప్పుడు నాలుకపై కలిగే ఒత్తిడి కంటే, 'తీవ్రం' అని పలకడం శబ్దపరంగా మరింత సరళంగా ఉంటుంది. భాషా పరిణామంలో ప్రజలు ఎప్పుడూ కష్టమైన ఉచ్చారణ నుండి సులభమైన ఉచ్చారణ వైపు మొగ్గు చూపుతారు.

అర్థం: 'తీవ్రం' అంటే అధికమైన, ప్రచండమైన లేదా కఠినమైన అని అర్థం. ఈ అర్థం మారకపోయినా, పద రూపం మాత్రం వర్ణ మార్పిడికి గురైంది.

తెలుగులో ఇటువంటి మార్పులనే వర్ణ వ్యత్యయం లేదా వర్ణ మార్పిడి అంటారు. తీవ్రం తద్భవరూపం తీత్రం.

కలుపు తీయడం: పొలంలో అనవసరమైన గడ్డిని తీయడాన్ని 'కలుపు' అంటారు.

బుట్ట / గంప: వస్తువులు మోసే సాధనాలు.

3.2 చేనేత పదకోశం – ధర్మవరం & హిందూపురం ;

ధర్మవరం పట్టు చీరల తయారీలో వాడే పదాలు ఒక ప్రత్యేకమైన భాషా ప్రపంచాన్ని సృష్టిస్తాయి:

మగ్గం : చీరలు నేసే యంత్రం.

పడుగు & పేక : నిలువు వరుస దారాలను 'పడుగు' అని, అడ్డు వరుస దారాలను 'పేక' అని అంటారు.

అచ్చు : దారాలను అమర్చే చట్రం.

కండె : దారం చుట్టిన చిన్న గొట్టం వంటి సాధనం.

జాకాడ్ (Jacquard) : డిజైన్ల కోసం వాడే ఆధునిక పరికరం, ఇది ఇప్పుడు ఇక్కడి మాండలికంలో భాగమైపోయింది.

3.3 గృహోపకరణాలు & ఇతర వృత్తులు ;

సామాన్య ప్రజలు నిత్యం వాడే కొన్ని అరుదైన పదాలు :

కుంపటి : బొగ్గులు లేదా కట్టెలు వేసి మంట రాజేసే ఇనుప లేదా మట్టి పరికరం. దీనిని వంట చేయడానికి లేదా చలికాచుకోవడానికి వాడుతుంటారు.

తిరగలి : పప్పులు విసరడానికి లేదా పిండి రుబ్బడానికి వాడే రెండు గుండ్రని రాళ్ల అమరిక. పాతకాలపు ఇళ్లలో ఇది తప్పనిసరిగా ఉండేది.

రోలు – రోకలి : ధాన్యం దంచడానికి లేదా పచ్చళ్లు నూరడానికి వాడే రాతి పరికరం (రోలు) మరియు కర్రతో చేసిన దంచు పరికరం (రోకలి).

సిబ్బి : వండిన అన్నం వార్చడానికి లేదా పాత్రలపై మూతగా వాడే రంధ్రాలున్న తట్ట వంటి ప్లేటు.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

గరిటె / గంటె : కూరలు వడ్డించడానికి లేదా కలపడానికి వాడే పరికరం. అనంతపురం వైపు పెద్ద గరిటెను "గంటె" అని పిలుస్తుంటారు.

బాన / కడివే : నీళ్లు నిల్వ చేసుకోవడానికి వాడే పెద్ద మట్టి పాత్రలను బానలు లేదా కడివెలు అంటారు.

తట్ట / గంప : వస్తువులను లేదా కూరగాయలను మోయడానికి వాడే వెదురుతో చేసిన బుట్టలు.

దీపపు గూడు : గోడలో దీపం పెట్టుకోవడానికి ప్రత్యేకంగా ఉంచే చిన్న అర (ఖాళీ ప్రదేశం).

మంచం : సాధారణంగా తాడుతో (నులక) అల్లిన మంచాలను "నులక మంచం" అని పిలుస్తారు.

కుండీ / దాక : వంట పాత్రలను పిలిచే విధానం.

ముక్కుడు : బాణలి, మూకుడు

సలవ : చల్లని నీరు.

చింత గొట్టం/ఊదరగొయ్యి : పొయ్యిలో మంట ఊదడానికి వాడే పైపు.

పట్టుకారు : వేడి పాత్రలను పట్టుకోవడానికి వాడే పరికరం.

కాగు : నీళ్లను కాయడానికి వాడే పెద్ద రాగి లేదా ఇత్తడి పాత్ర. సాధారణంగా స్నానపు నీళ్ల కోసం దీన్ని వాడతారు.

తవ్వ : బియ్యం లేదా ధాన్యం కొలవడానికి వాడే ఒక కొలత పాత్ర (ఇది సుమారు అర కిలో లేదా కేజీ కొలతను కలిగి ఉంటుంది).

3.4 కాల సూచీలు ;

సమయాన్ని తెలపడంలో అనంతపురం యాసలో ఒక సొగసు ఉంటుంది:

మలక పొద్దు : సూర్యోదయ సమయం.

నడినెత్తి పొద్దు : మధ్యాహ్నం 12 గంటల సమయం.

పొద్దుగూకే వేళ : సాయంత్రం

ఈని పొద్దు/అయాల పొద్దు/అసురసంధ్యాల : చీకటి పడే సమయం.

ఈ పదజాలం కేవలం పదాల జాబితా కాదు. ఇది అనంతపురం ప్రజల జీవన పోరాట పటం. ఆధునీకరణ వల్ల 'మగ్గం' స్థానంలో 'పవర్ లూమ్స్', 'గుంటక' స్థానంలో 'ట్రాక్టర్లు' వచ్చినా, ఆ పదాలు మాత్రం ఇంకా ప్రజల నాలుకలపై సజీవంగానే ఉన్నాయి.

4.ధ్వని విజ్ఞానం – ఉచ్చారణావైవిధ్యం ;

అనంతపురం యాస వినగానే "కొంచెం గట్టిగా, స్పష్టంగా, వేగంగా" అనిపిస్తుంది. దీనికి గల ధ్వనిశాస్త్ర కారణాలను పరిశోధనాత్మకంగా ఇలా వర్గీకరించవచ్చు.

4.1 వర్ణ పరివర్తనం ;

ఈ మాండలికంలో కొన్ని అక్షరాలు ఇతర అక్షరాలుగా రూపాంతరం చెందుతాయి :

'చ' కారం 'స' కారంగా మారడం : ఇది అనంతపురం యాసలో కనిపించే అతి ముఖ్యమైన లక్షణం.

చదువు – సదువు, చలి –సలి, చీపురు – సీపురు, చాట – సాట..

'హ' కారం లోపించడం లేదా మారడం: హైదరాబాద్ – ఐదరాబాదు

వచ్చాడు –వచ్చినాడు / వస్తాండాడు (ఇక్కడ 'హ' ధ్వని ఉండదు).

4.2 క్రియారూపాల ప్రత్యేకం

వాక్యం చివర క్రియలు ముగిసే విధానం అనంతపురం యాసకు ఒక "రిథమ్" ఇస్తుంది : 'ఉందు'

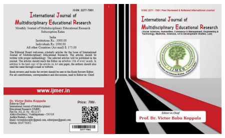
Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

ధ్వని మార్పు : "ఉన్నాడు" అనే పదం ఈ యాసలో "ఉందాడు" గా మారుతుంది. వస్తున్నాడు – వస్తాందాడు, తింటున్నాడు–తింటాందాడు, పోతున్నాడు –పోతాందాడు

భూతకాల రూపాలు : "చేశాడు" అనడానికి బదులు "జేసినాడు" అని 'న' కారంతో ముగించడం ఇక్కడ ఎక్కువ.

4.3. స్వర భారము ;

మాటలో ఎక్కడ ఒత్తిడి ఇవ్వాలో అనంతపురం ప్రజలకు బాగా తెలుసు.

దీర్ఘాల హ్రస్వీకరణ : పెద్ద వాక్యాలను వేగంగా పలికేటప్పుడు దీర్ఘాలను తగ్గించేస్తారు.

"వెళదాం పద"

"పోదాంపా"

"ఏమిరా అది"

"ఏంబ్బా అది"

అనునాసిక లోపం : ముక్కుతో పలికే ధ్వనులు ఈ ప్రాంతంలో తక్కువ. మాట చాలా స్పష్టంగా, గొంతులో నుండి నేరుగా వస్తుంది.

రాయలసీమ మాండలికంలో అక్షరాల మార్పు లేదా వర్ణ పరిణామం అనేది ఆ ప్రాంతపు యాసకు ఒక ప్రత్యేకమైన అందాన్ని ఇస్తుంది. మీరు అడిగినట్లుగా, ఉచ్చారణ సౌలభ్యం కోసం అక్షరాలు మారిన కొన్ని ముఖ్యమైన ఉదాహరణలు ఇక్కడ ఉన్నాయి.

1.'డ' కారం – 'ల' కారంగా మారడం

రాయలసీమలో చాలా పదాలలో మధ్యలో ఉండే 'డ' అక్షరం 'ల' గా మారుతుంది.

కోడి > కోలి

వాడు > వాలు

ఏడ (ఎక్కడ) > ఏల

గాడిద > గాలిద

2.'ణ' కారం – 'న' కారంగా మారడం

గ్రాంథిక భాషలో లేదా శిష్ట వ్యవహారికంలో ఉండే 'ణ' (నిలువు ఒత్తు) రాయలసీమ మాండలికంలో సరళమైన 'న' గా పలుకుతారు.

పండు > పన్ను

కన్ను (ఇది సాధారణమే కానీ ఉచ్చారణలో తేడా ఉంటుంది)

నీళ్లు > నీల్లు (ఇక్కడ 'ళ్ల' 'ల్ల' గా మారుతుంది)

3.'హ' కారం లోపించడం లేదా మారడం

పదాల మొదట్లో ఉండే 'హ' కారం చాలా వరకు లోపిస్తుంది.

హారతి > ఆరతి

పొద్దున్నే > పొద్దునే (ద్విత్వాక్షరాల ఒత్తిడి తగ్గడం)

4.వర్ణ వ్యత్యయం

అక్షరాలు అటు ఇటు మారి కొత్త రూపం ఏర్పడటం.

గోడ > డోగ (కొన్ని మారుమూల గ్రామాల్లో వినిపిస్తుంది)

Cover Page
INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

మిరపకాయ > మిరపకాయ

(ఇక్కడ మార్పు ఉండదు కానీ 'మిరప' ను 'మరిప' అని పలికే ప్రాంతాలు ఉన్నాయి).

5.స్వరాంత మార్పులు

పదాల చివర ఉండే అచ్చులు మారడం.

కూర > కూరు (ఉదా: పప్పు కూరు)

ఎంత > ఎంతో

రాయలసీమ మాండలికంలో ఈ మార్పులు ఆ భాషకు ఒక రకమైన సాంద్రతను, జానపద పరిమళాన్ని అందిస్తాయి.

4.4. సంబోధనల్లోని ధ్వని విశేషాలు

ఒకరిని పిలిచేటప్పుడు వాడే స్వరాలు ఆత్మీయతను, పౌరుషాన్ని సమానంగా పంచుతాయి.

యో / యె : పురుషులను పిలవడానికి వాడే ఈ ధ్వని చాలా వేగంగా ఉంటుంది (ఉదా: యో.. యాడికి పోతాండావు?).

అబ్బా / సామీ : వాక్యం చివర ఈ పదాలను చేర్చినప్పుడు స్వరం కొంచెం తగ్గుతుంది (ఉదా: రాబ్బా.. తిందువు గాని సామీ).

అనంతపురం ధ్వని విజ్ఞానం పరిశీలిస్తే, ఇది ప్రాచీన తెలుగులోని గంభీరతను, కన్నడలోని లాలిత్యాన్ని తనలో ఇముడ్చుకుంది. అక్షరాల మార్పు అనేది కేవలం అక్షరాస్యత లోపం కాదు, అది ఒక ప్రాంతపు భౌగోళిక, సాంస్కృతిక స్థితిగతుల వల్ల ఏర్పడిన "సహజ ఉచ్చారణా సౌలభ్యం".

5.సాహిత్య, జానపద సంపద -- సంస్కృతి సంప్రదాయాల ప్రతిబింబం

భాష అనేది కేవలం వ్యవహారంలోనే కాదు, ఒక ప్రాంతపు కళలు, సాహిత్యం మరియు జానపదాల్లో సజీవంగా నిక్షిప్తమై ఉంటుంది. అనంతపురం మాండలికానికి సాహితీ పరంగా గొప్ప నేపథ్యం ఉంది.

5.1. వేమన పద్యాల్లో అనంతపురం భాషా సొగసు

అనంతపురం జిల్లా యోగి వేమన సంచరించిన క్షేత్రం. ఆయన పద్యాల్లోని సరళత, పదునైన మాండలిక పదాలు ఇక్కడి ప్రజల మాట తీరుకు అద్దం పడతాయి. "ఆత్మశుద్ధి లేని ఆచారమది ఏల?" వంటి పద్యాల్లోని క్రియా పదాలు నేటికీ ఇక్కడి పల్లెల్లో వినిపించేవే. వేమన పద్యాల్లో అనంతపురం జిల్లాతో సహా రాయలసీమ ప్రాంతీయ మాండలిక పదాలు, వాడుక భాషా సొగసులు మెండుగా కనిపిస్తాయి. నిత్య జీవితంలో ప్రజలు వాడే సామాన్య పదాలనే పద్యాల్లో "పొదిగి", లోతైన అర్థాన్ని అందించడం ఆయన శైలి.

ఆయన మాండలిక ప్రయోగానికి కొన్ని ఉదాహరణలు :

జోరీగ, నలుసు, ముల్లు : గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఇబ్బంది కలిగించే అంశాలను చెప్పడానికి ఆయన నిత్యం చూసే వస్తువులనే వాడారు.

"చెప్పులోన రాయి, చెవిలోన జోరీగ, కంటిలోన నలుసు, కాలి ముల్లు ఇందులో 'జోరీగ ', 'నలుసు' వంటివి అచ్చమైన జనవ్యవహార పదాలు. జోరీగ (Horse Fly) అనేది పశువులను, ముఖ్యంగా ఆవులను, గేదెలను మరియు గుర్రాలను వేధించే ఒక రకమైన పెద్ద ఈగ. రాయలసీమ గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో దీనిని పశువుల ప్రధాన శత్రువుగా భావిస్తారు. దీని గురించి కొన్ని ఆసక్తికరమైన విషయాలను చూస్తే, దానిస్వభావం సాధారణ ఈగ కంటే పరిమాణంలో పెద్దదిగా ఉంటుంది. ఇది పశువుల చర్మాన్ని కుట్టి రక్తాన్ని పీలుస్తుంది. దీని కాటు చాలా నొప్పిగా ఉంటుంది. జోరీగ కుట్టినప్పుడు పశువులు విలవిలలాడిపోతాయి. అవి తోకతో విసురుకుంటూ,

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

అటు ఇటు పరిగెడుతుంటాయి. అందుకే ఎవరైనా ఒకే చోట ఉండకుండా అటు ఇటు తిరుగుతుంటే "జోరీగ కుట్టిన గొడ్డులా ఎందుకలా తిరుగుతున్నావు?" అనే సామెత రాయలసీమలో పుట్టింది. ఇవి సాధారణంగా తేమ ఉన్న ప్రాంతాల్లో, పశువుల కొట్టాల దగ్గర ఎక్కువగా కనిపిస్తాయి. రాయలసీమ మాండలికంలో ఎవరైనా పదే పదే ఇబ్బంది పెడుతుంటే "జోరీగలాగా తగులుకున్నాడు" అని వాడుతుంటారు.

గరిటెడు, కడివెడు, పట్టెడు : పరిమాణాలను సూచించడానికి అచ్చతెలుగు మాండలిక పదాలను ఉపయోగించారు. "గంగిగోవు పాలు గరిటెడైనను చాలు, కడివెడైన నేల ఖరము పాలు, భక్తి కలుగు కూడు పట్టెడైనను చాలు..." ఇక్కడ ""గరిటెడు","కడివెడు","పట్టెడు" అనే పదాలు రాయలసీమ పల్లెల్లో నేటికీ వాడుకలో ఉన్నాయి. ఇలా 'ఎడు' అనే ప్రత్యయం చేరిన పదాలను తెలుగు భాషాశాస్త్రంలో 'పరిమాణవాచకాలు' అని పిలుస్తారు. ఒక వస్తువు లేదా పదార్థం ఎంత పరిమాణంలో ఉందో చెప్పడానికి ఈ ప్రత్యయాన్ని ఉపయోగిస్తారు. రాయలసీమ మాండలికంతో పాటు సాధారణ తెలుగులో కూడా 'ఎడు' చేరిన పదాల వివరణ ఇక్కడ చూడండి.

1. పరిమాణాన్ని సూచించే పదాలు :

ఒక పాత్ర లేదా వస్తువు నిండుగా ఉన్న పరిమాణాన్ని ఇది తెలుపుతుంది.

దోసెడు : రెండు అరచేతులు కలిపి పట్టినంత (రాయలసీమలో 'దోసెల్లా' అని కూడా అంటారు).

పిడికెడు : ఒక గుప్పెడు లేదా పిడికిలి నిండా ఉన్నంత.

ముంతెడు: ఒక ముంత (చిన్న పాత్ర) నిండుగా ఉన్న పరిమాణం.

బిందెడు : ఒక బిందె నిండా ఉన్న నీరు లేదా ద్రవం.

చేటెడు : చేట నిండుగా ఉన్న ధాన్యం.

2. విస్తీర్ణాన్ని లేదా తీవ్రతను సూచించే పదాలు :

వాకిటెడు : వాకిలి నిండా (ఉదా: వాకిటెడు ముగ్గు).

కళ్లెడు : కళ్లు నిండా (ఉదా: కళ్లెడు నీళ్లు – కన్నీళ్లు సుడులు తిరుగుతున్నప్పుడు వాడతారు).

ఊరెడు : ఊరు మొత్తం (ఉదా: ఊరెడు చాటింపు).

నోరెడు : నోరు నిండా (ఉదా: నోరెడు నవ్వు).

3. రాయలసీమ మాండలికంలో ప్రత్యేకత :

రాయలసీమలో ఈ 'ఎడు' ప్రత్యయం కేవలం కొలతకే కాకుండా, ఒక పని యొక్క తీవ్రతను చెప్పడానికి కూడా వాడుతుంటారు.

పొద్దున్నెడు : ఉదయం సమయం అంతా అనే అర్థంలో వాడతారు.

గంపెడు : గంప నిండా (ఉదా: గంపెడు ఆశలు, గంపెడు పిల్లలు – ఇది ఎక్కువ అనే అర్థాన్ని ఇస్తుంది).

భాషా పరిణామం :

ఈ పదాలు సాధారణంగా 'నామవాచకం + ఎడు' అనే రూపంలో ఏర్పడతాయి.

దోయిలి + ఎడు = దోసెడు

పిడికిలి + ఎడు = పిడికెడు

ముంత + ఎడు = ముంతెడు

ఇక్కడ 'ఇలి' లేదా 'ఇ' అనే వర్ణాలు లోపించి 'ఎడు' పరమవ్వడాన్ని మనం గమనించవచ్చు.

ఎలుక తోలు, ఏడాది : లోకోక్తులను మాండలికంలో చెప్పడం. ఎలుక తోలు తెచ్చి ఏడాది ఉతికినా, నలుపు

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

నలుపే గాని తెలుపు కాదు...” మూర్ఖుని స్వభావాన్ని వివరించడానికి ‘ఏడాది’ (one year) వంటి సాధారణ పద ప్రయోగాన్ని ఇక్కడ చూడవచ్చు.

విరిగిన ఇనుము, కమ్మరీడు. చేతివృత్తుల వారి భాషను వాడుకోవడం.

“ఇనుము విరిగెనేని యినుమారు ముమ్మారు, కాచి యతుకనేర్చు గమ్మరీడు...”ఇనుమును అతికించే కమ్మరిని ‘గమ్మరీడు’ అనడం ఆ కాలపు స్థానిక భాషా ప్రభావం.

మేడి పండు, బింకము పైన కనిపించే గర్వాన్ని, లోపల ఉన్న అసలు రంగును వివరించడానికి వాడిన పదాలు.

“మేడి పండు చూడ మేలిమై యుండు, పొట్ట విప్పి చూడ పురుగులుండు, పిరికి వాని మదిని బింకమీలాగురా... ఇక్కడ బింకం అనగా గట్టి, మొండితనం, బలం అనే అర్థం ఉన్నప్పటికీ వేమన పద్యంలో”ప్రగల్భాలు పలకడాన్ని ‘సూచించేదిగా వాడారు.

వేమన తన పద్యాల చివరలో వాడే “విశ్వదాభిరామ వినుర వేమ” అనే మకుటం కూడా సరళమైన సంబోధనా శైలికి నిదర్శనం. క్లిష్టమైన గ్రాంథిక పదాల జోలికి వెళ్లకుండా, అనంతపురం చుట్టుపక్కల ప్రాంతాల్లో ప్రజలు మాట్లాడుకునే సహజమైన భాషలోనే ఆయన తన సందేశాన్ని వినిపించారు.

5.2 జానపద గేయాలు – మాండలికాల ప్రయోగాలు :

అనంతపురం జిల్లా జానపద గేయాల్లో మాండలిక ప్రయోగం చాలా లోతుగా, ఆ ప్రాంతపు మట్టి వాసనను ప్రతిబింబిస్తూ ఉంటుంది. ఈ జిల్లా కర్ణాటక సరిహద్దులో ఉండటం వల్ల కన్నడ పదాల కలయిక, వర్షాభావ పరిస్థితుల వల్ల కలిగే వేదన, వీరత్వపు ఛాయలు ఈ గేయాల్లో స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి. దీనిని కొన్ని ముఖ్యమైన అంశాల ద్వారా లోతుగా పరిశీలించవచ్చు. అనంతపురం జానపద పాటల్లో (ముఖ్యంగా పెళ్ళి పాటలు లేదా నాట్ల పాటలు) ఈ క్రింది పదాలు తరచుగా కనిపిస్తాయి :

“బేటరాయ సామి” (వేట దేవుడు) అనేది కదిరి ప్రాంతంలో అత్యంత ప్రసిద్ధమైన పదం. జానపద పాటల్లో స్వామిని “సామీ” అని, “అయ్యోరు” అని సంబోధించడం కనిపిస్తుంది.

సువ్వి పాటలు : పెళ్ళిళ్లలో మహిళలు పప్పులు దంచేటప్పుడు పాడే పాటల్లో ఈ ప్రాంతపు యాసలోని ‘లయ’ కనిపిస్తుంది. “సువ్వి సువ్వమ్మలాల.. మా పెళ్ళి కొడుకు యాడికి పోయె?” వంటి ప్రయోగాలు ఇక్కడి ప్రత్యేకత.

బిడారము : గుంపు లేదా ఇల్లు అనే అర్థంలో వాడుతారు. బిడారము అనే పదం తెలుగులో ముఖ్యంగా ప్రయాణాలు, వ్యాపారం మరియు నివాసానికి సంబంధించిన అర్థాలను కలిగి ఉంటుంది. దీని పరిణామం మరియు అర్థాలు ఇక్కడ ఉన్నాయి:

1. విడిది లేదా నివాస స్థలం :

పాత కాలంలో బాటసారులు, యాత్రికులు లేదా సైనికులు ప్రయాణ మధ్యలో తాత్కాలికంగా బస చేసే చోటును బిడారము అనేవారు.

రాయలసీమ మాండలికంలో ఎవరైనా ఒక చోట సామాన్లు వేసుకుని స్థిరపడితే “ఏంది ఇక్కడ బిడారం వేసావు?” అని అడుగుతుంటారు. అంటే “ఇక్కడ కాపురం పెట్టావా?” లేదా “ఇక్కడ విడిది చేశావా?” అని అర్థం.

2. వర్తక బృందం :

చారిత్రక కాలంలో వందల కొద్దీ ఎద్ల బండ్లు లేదా గాడిదలపై సరుకులు వేసుకుని ఊరూరా తిరుగుతూ వ్యాపారం చేసే బృందాన్ని ‘బిడారం’ అనేవారు.

- ముఖ్యంగా లంబాడీలు(బంజారాలు)ఉప్పు, ధాన్యం వంటి సరుకులతో వెళ్లే గుంపును‘బిడారం’అని పిలిచేవారు.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

3. ఇల్లు లేదా కాపురం :

కొన్ని సందర్భాల్లో ఒకరి ఇంటిని లేదా వారు ఉంటున్న పద్ధతిని కూడా బిడారం అంటారు.

ప్రయోగం : “వాడి బిడారం చాలా పెద్దదిలే” అంటే వాడు ఉండే ఇల్లు లేదా వాడు మెయింటైన్ చేసే సెటప్ పెద్దది అని అర్థం.

భాషా నేపథ్యం :

ఈ పదం కన్నడ మరియు ఉర్దూ భాషల ప్రభావంతో తెలుగులోకి వచ్చి ఉండవచ్చు. కన్నడలో కూడా ‘బిడార’ అంటే బస లేదా విడిది అని అర్థం. రాయలసీమ కర్ణాటక సరిహద్దు ప్రాంతం కావడం వల్ల ఈ పదం అక్కడ నిత్య జీవితంలో భాగంగా మారింది.

గడి : కాలం లేదా సమయం.

ఏకాయేకిన : ఒక్కసారిగా లేదా నేరుగా అని అర్థం.

ఒక ప్రసిద్ధ జానపద గేయ భాగం :

“కదిరి నరసింహునికి కానుకలిచ్చీము...
గాలివీడు గంగమ్మకు గొర్ల నిచ్చీము...
మొక్కులు మొక్కితే ముచ్చట తీర్చును...
ఒక్కపొద్దుండి మేము సామిని కొలిచేము...”

ఇందులో “ఒక్కపొద్దు” (ఉపవాసం) అనే పదం అనంతపురం జిల్లాలో అత్యంత ప్రాచుర్యం పొందిన మాండలిక పదం. రాయలసీమ సంస్కృతిలో ఒక్కపొద్దు అనేది అత్యంత భక్తితో కూడిన ఒక సంప్రదాయం. ఒక్కపొద్దు అంటే “ఒక పూట మాత్రమే భోజనం చేయడం” . సాధారణంగా పగలు ఉపవాసం ఉండి, సాయంత్రం నక్షత్రం చూసిన తర్వాతో లేదా దేవునికి పూజ చేసిన తర్వాతో భోజనం చేయడాన్ని ఇలా పిలుస్తారు.

సాంస్కృతిక ప్రాధాన్యత : రాయలసీమలో శనివారాలు (వెంకటేశ్వర స్వామి కోసం), సోమవారాలు (శివుని కోసం) లేదా ఏకాదశి, కార్తీక మాసాల్లో గ్రామాల్లోని ప్రజలు కచ్చితంగా ఒక్కపొద్దులు ఉంటారు.

ఆరోగ్య సూత్రం : కేవలం భక్తి కోణంలోనే కాకుండా, జీర్ణక్రియకు విరామం ఇవ్వడం అనే ఆరోగ్య సూత్రం కూడా ఇందులో దాగి ఉంది.

మాండలిక ప్రయోగం : “నేడు నేను ఒక్కపొద్దు” అంటే ఈ రోజు నేను ఉపవాసం ఉన్నాను అని అర్థం. సీమలో కొందరు దీన్ని “ఒక్పొద్దు” అని కూడా పలుకుతుంటారు.

1. వ్యాకరణం మరియు ఉచ్చారణ శైలి :

అనంతపురం మాండలికంలో అక్షరాల ఉచ్చారణ గేయాల్లో ప్రత్యేకంగా ఉంటుంది.

‘వ’ కు బదులు ‘బ’ : జానపద గేయాల్లో ‘వాడు’ అనడానికి బదులు ‘బాడ’ అని, ‘వచ్చాడు’ అనడానికి ‘బచ్చాడు’ అని వాడుతుంటారు.

ఉదా : “బచ్చాడు బాదమ్మా... బండి గట్టుకొని...”

అనునాసిక శబ్దాలు : మాట చివరన ‘ము’ లేదా ‘లు’ కు బదులు సాగదీత కనిపిస్తుంది. ‘చెప్పినారు’ అనడానికి ‘చెప్పినారబ్బ’ అని అనడం జానపదాల్లో సహజం.

2. కరువు మరియు వ్యవసాయ పదజాలం :

అనంతపురం ‘కరువు’కు చిరునామా కావడంతో, ఆ వేదన జానపద పాటల్లో మాండలిక పదాలతో నిండి ఉంటుంది.

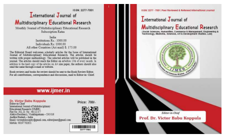
Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

'అనావృష్టి' పదాలు : వర్షం లేకపోవడాన్ని 'అనాచి' అని, పంట ఎండిపోవడాన్ని 'కడగండ్లు' అని పిలుస్తారు.

వ్యవసాయ పనిముట్లు : పాటల్లో నాగలిని 'మడక' అని, ఎడ్లను 'గిత్తలు' అని, పొలంలోని చిన్న చిన్న భాగాలను 'మల్లెలు' అని అంటారు.

గేయ భాగం : "మడక పట్టి సాళ్లు కొట్టి... మల్లె మల్లెకూ నీళ్లు పెట్టి..."

3. బంధుత్వ సూచీలు :

జానపద పాటల్లో బంధువులను పిలిచే విధానం చాలా ఆత్మీయంగా, విలక్షణంగా ఉంటుంది:

అప్ప : తండ్రిని 'అప్ప' అని పిలవడం ఇక్కడ ఎక్కువ (కన్నడ ప్రభావం).

అవ్వ : తల్లి/తండ్రి గారి తల్లి లేదా ముసలి ఆవిడను 'అవ్వ' అంటారు.

తమ్ముడు/అన్న : పాటల్లో తమ్ముడిని 'తమ్మీ' అని, అన్నను 'అన్నామ్మ' అని సంబోధించడం కనిపిస్తుంది.

4. విలక్షణమైన క్రియా పదాలు :

జానపద గేయాల్లో క్రియలు అనంతపురం యాసలో ఇలా ఉంటాయి

'నడిపిరి' : వెళ్ళండి అని అర్థం.

'మెక్కినాడు' : తిన్నాడు (కొంచెం కటువుగా లేదా జానపద హాస్యంలో వాడతారు).

'దూరినాడు' : ప్రవేశించాడు.

'కుందిరి' : కూర్చోండి.

5. మతపరమైన గేయాల్లో సంకర భాష :

పీర్ల పండుగ పాటల్లో (సూఫీ ప్రభావం) తెలుగు మాండలికంతో పాటు ఉర్దూ పదాలు కలిసిపోయి ఒక ప్రత్యేక శైలి ఏర్పడింది.

"హుస్సేన్ సామి నెత్తిన చౌక (రుమాలు) చుట్టి... సవారీ ఎక్కి బచ్చాడు..." – ఇందులో 'చౌక', 'సవారీ' వంటి పదాలు అనంతపురం పల్లె ప్రజల వాడుకలో కలిసిపోయాయి.

6. కన్నడ పదాల ప్రభావం :

సరిహద్దు ప్రాంతాలైన మడకశిర, హిందూపురం జానపద గేయాల్లో :

'బేగ' (త్వరగా), 'మనే' (ఇల్లు), 'మక్కలు' (పిల్లలు) వంటి పదాలు తెలుగు పాటల్లో సహజంగా ఇమిడిపోతాయి.మొత్తంగా చెప్పాలంటే, అనంతపురం జానపద గేయాల్లో మాండలికం కేవలం భాష మాత్రమే కాదు, అది ఆ ప్రాంతపు శ్రమజీవుల శ్వాస. వారి కష్టం, ఆశ, నిరాశ అన్నీ ఆ విలక్షణమైన పదాల్లోనే పొందుపరచబడి ఉన్నాయి.

5.3 సామెతలు – జీవిత సత్యాలు – మాండలికాల ప్రయోగం :

అనంతపురం జిల్లా సామెతల్లో మాండలిక ప్రయోగాలు చాలా నిశితంగా, వ్యంగ్యంగా మరియు లోతైన జీవన సత్యాలను కలిగి ఉంటాయి. ఇక్కడి సామెతల్లో ఆ ప్రాంతపు భౌగోళికత (కరువు, రాళ్లు), వ్యవసాయం మరియు కన్నడ భాషా ప్రభావం స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి.

సామెతల్లో మాండలికాలను పొదిగిన తీరుకు కొన్ని ప్రధాన ఉదాహరణలు ఇక్కడ ఉన్నాయి.

1. కన్నడ భాషా ప్రభావం :

అనంతపురం జిల్లా కర్ణాటక సరిహద్దులో ఉండటం వల్ల సామెతల్లో కన్నడ పదాలు సహజంగా కలిసిపోయాయి.

సామెత : "అత్తా ఒగరింటి కోడలే, కోడలూ ఒగరింటి అత్తే"

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

మాండలికం:ఇందులో'ఒగరింటి'(ఒకరి ఇంటి) అనే పదం కన్నడలోని 'ఒబ్బరు' నుండి వచ్చిన ప్రభావం.

సామెత : "చెప్పేటోనికి సిగ్గులేకపోతే... వినేటోనికి ఎ(ర్రక్క ఉండాల"

మాండలికం : 'ఎ(ర్రక్క' అంటే తెలివి లేదా వివేకం (కన్నడలో 'అరివు').

2. క్రియలు మరియు ఉచ్చారణ :

సాధారణ క్రియలను అనంతపురం యాసలో మార్చి సామెతలను రూపొందించారు.

సామెత : "ఉండేది గతిలేక ముండమోపి ఉంటే... మొగుడు వచ్చి ముడ్డి గిచ్చాదంట"

మాండలికం : ఇందులో 'ముండమోపి' (విధవ/దిక్కులేనిది) అనే పదాన్ని ఇక్కడి తిట్లు మాండలికంలో భాగంగా వాడుతారు.

సామెత : "తిన్న ఇంటి వాసాలు లెక్కపెట్టే రకం"

మాండలికం : 'వాసాలు' అంటే ఇంటి పైకప్పుకు వాడే కర్రలు.

3. నిత్య జీవిత వస్తువులు – వృత్తులు :

గ్రామీణ వాతావరణంలోని వస్తువులే ఇక్కడి సామెతలకు ప్రాణం.

సామెత : "దబ్బనం అంత దూరి... మదక అంత లావు అయినట్టు"

మాండలికం : 'దబ్బనం' (పెద్ద సూది), 'మదక' (నాగలి). చిన్నగా మొదలై విపరీతంగా పెరిగిపోవడాన్ని ఈ మాండలిక పదాలతో చెబుతారు.

సామెత : "గాడిద కేం తెలుసు గంధం పొడి వాసన?"

మాండలికం : అనంతపురం ప్రాంతంలో మొండితనాన్ని లేదా అమాయకత్వాన్ని సూచించడానికి 'గాడిద'ను ఒక ప్రతీకగా సామెతల్లో విరివిగా వాడుతారు.

4. ఆహార మరియు వాతావరణ సంబంధిత సామెతలు :

సామెత : "తింటే జొన్న రొట్టె తినాల... వింటే భారతం వినాల"

మాండలికం : అనంతపురం ప్రధాన ఆహారమైన 'జొన్న రొట్టె'ను గొప్పతనానికి చిహ్నంగా ఈ ప్రాంతపు సామెతల్లో పేర్కొంటారు.

సామెత : "ముందు వెళ్తే నుయ్యి/బాయి... వెనుక వస్తే గొయ్యి/గోతి"

మాండలికం : 'నుయ్యి' (బావి) అనేది రాయలసీమలో బావిని పిలిచే మాండలిక పదం.

5. విలక్షణమైన పద ప్రయోగాలు :

సామెత : "లొడలొడ వాగేవానికి లొట్టె అంత బుద్ధి ఉండదు"

మాండలికం : 'లొడలొడ' (అతిగా మాట్లాడటం), 'లొట్టె' (తాటికల్లు తీసే కుండ లేదా చిన్న పాత్ర).

సామెత : "ఎ(ర్రక్క లేని వానికి ఎడారిలో ఇల్లు కట్టినట్టు"

మాండలికం : ఇక్కడ కూడా 'ఎ(ర్రక్క'ను వివేకానికి మారుపేరుగా వాడారు.

అనంతపురం సామెతలు ఆ ప్రాంతపు నిర్మొహమాట వైఖరిని, చురకలు వేసే హాస్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి. గ్రంథాల్లో ఉండే భాష కాకుండా, అచ్చంగా ప్రజలు పొలాల్లో, రచ్చబండల దగ్గర మాట్లాడుకునే 'బంద' భాషనే ఈ సామెతల్లో మనం చూడవచ్చు.

5.4. తోలుబొమ్మలాట :

అనంతపురం జిల్లాలోని నిమ్మలకుంట (ధర్మవరం సమీపం) తోలుబొమ్మలాటకు ప్రపంచ ప్రసిద్ధి. ఈ కళారూపంలో వాడే భాష అచ్చమైన అనంతపురం మాండలికానికి, అందులోని హాస్యానికి, చమత్కారానికి ఒక అద్దం పడుతుంది.

Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

తోలుబొమ్మలాటల్లో మాండలిక ప్రయోగం ఈ క్రింది అంశాల్లో స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

ప్రదర్శనలో పాడే పాటలు – మాండలిక శైలి :

తోలుబొమ్మలాటలో పాటలు కేవలం శాస్త్రీయంగానే కాకుండా, జానపద బాణీల్లో సాగుతాయి. వీటిలో అనంతపురం యాస స్పష్టంగా వినిపిస్తుంది.

ప్రార్థన పాట (తొలి పాట) :

వినాయక ప్రార్థనతో ఆట మొదలవుతుంది. ఇందులో 'బచ్చాడు', 'మ్రొక్కేము' వంటి పదాలు కనిపిస్తాయి.

" అరుగో బచ్చాడు ఆనంద గణపతి...
తుండము తిప్పుచు దండము పెట్టెడి గజపతి..."

కేతిగాడు – బంగారక్క పాటలు (హాస్య గీతాలు) :

వీరి పాటలు పూర్తిగా అనంతపురం గ్రామీణ మాండలికంలో, వ్యంగ్యంగా ఉంటాయి.

"ఏమ్మీ బంగారక్కా... ఎక్కడికి పోతివే...
బేగ బచ్చి నువ్వు... ఆట సూడవే..." (ఇందులో 'బేగ' అంటే త్వరగా అని అర్థం – కన్నడ ప్రభావం).

తోలుబొమ్మలాటలో బంగారక్క పాత్రకు సంబంధించి ఒక విశిష్టమైన నేపథ్యం ఉంది. ఆమెకు మరియు సాకే కుటుంబానికి మధ్య ఉన్న సంబంధం గురించి చూస్తే జానపద కథనాల ప్రకారం, బంగారక్క సాకే వారి ఆడబిడ్డ . ఆమె సాకే వారి కుటుంబం నుండి వచ్చి, దుద్దులోళ్ల ఇంటికి కోడలిగా వెళ్ళిందని ప్రదర్శనల్లోని పాటల ద్వారా తెలుస్తుంది. తోలుబొమ్మలాట ప్రదర్శన ప్రారంభంలో బంగారక్కను పరిచయం చేసే పాటలో ఆమె వంశం, పుట్టిల్లు మరియు అత్తగారింటి వివరాలను హాస్యభరితంగా వివరిస్తారు. ఆమె కేతిగాడికి భార్యగా లేదా ప్రియురాలిగా తెరపై కనిపిస్తుంది. వీరిద్దరి మధ్య జరిగే చమత్కారభరితమైన సంభాషణలు ప్రేక్షకులను విశేషంగా అలరిస్తాయి.ఈ పాత్రలు కేవలం వినోదం కోసమే కాకుండా, సమకాలీన సామాజిక అంశాలను, కుల వృత్తులను మరియు గ్రామీణ ఆచారాలను ప్రతిబింబించడానికి రూపొందించబడ్డాయి.

నిమ్మలకుంట తోలుబొమ్మలాట కళాకారులు ఈ పాత్రల ద్వారా రాయలసీమ సంస్కృతిని, భాషను మరియు అక్కడి ప్రజల జీవనశైలిని ఎంతో నేర్పుగా ప్రదర్శిస్తారు.

వీరరస గీతాలు :

యుద్ధ ఘట్టాల్లో (రావణ వధ వంటివి) వాడే భాషలో 'దండు' (సైన్యం), 'పౌరుషము', 'ఘీంకారం' వంటి బరువైన పదాలతో పాటు 'ఢీకొను' అనే స్థానిక పదాన్ని వాడుతారు.

3. విలక్షణమైన అంశం :

నిమ్మలకుంట కళాకారులు బొమ్మలను ఆడించేటప్పుడు చేసే శబ్దాలను 'గెజ్జెల సప్పుడు' అంటారు. తెర వెనుక నుండి వారు పాడేటప్పుడు ఒక రకమైన నాసికా ధ్వనిని ఉపయోగిస్తారు. ఇది ఆ ప్రాంతపు తోలుబొమ్మలాటకే ప్రత్యేక గుర్తింపునిస్తుంది. ప్రస్తుతం నిమ్మలకుంటలో బొమ్మల తయారీ కేవలం ప్రదర్శనలకే కాకుండా, దీపపు బుడ్లు మరియు గోడ అలంకరణ వస్తువులుగా కూడా ప్రాచుర్యం పొందింది.

ముగింపు :

ఉమ్మడి అనంతపురం మాండలికం అనేది కేవలం ఒక ప్రాంతపు భాష కాదు, అది ఒక "సాంస్కృతిక సమ్మేళనం. ఈ చర్చ ద్వారా మనం గ్రహించాల్సింది ఏమిటంటే.. మాండలికాలు భాషకు శత్రువులు కావు, అవి భాషను సుసంపన్నం చేసే ఊటబావులు. అనంతపురం యాసలోని ప్రతి పదమూ ఒక చరిత్రను, ప్రతి ఉచ్చారణ ఒక అనుభూతిని మోసుకెళ్తుంది. ఈ మాండలికాన్ని గౌరవించడం అంటే మన మూలాలను మనం గౌరవించుకోవడమే.

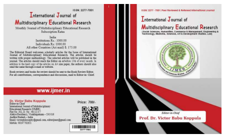
Cover Page

INTERNATIONAL JOURNAL OF MULTIDISCIPLINARY EDUCATIONAL RESEARCH
ISSN:2277-7881(Print); IMPACT FACTOR :9.014(2025); IC VALUE:5.16; ISI VALUE:2.286
Peer Reviewed and Refereed International Journal
(Fulfilled Suggests Parametres of UGC by IJMER)
Volume:14, Issue:5(1), May: 2025
Scopus Review ID: A2B96D3ACF3FEA2A
Article Received: Reviewed : Accepted
Publisher: Sucharitha Publication, India
Online Copy of Article Publication Available : www.ijmer.in

అనంతపురం సరిహద్దు మాండలికం అనేది ఒక ప్రత్యేక “భాషా వంతెన”. ఇది రెండు రాష్ట్రాల ప్రజల మధ్య సాంస్కృతిక బంధాన్ని పెంచుతోంది తప్ప, భాషా విభేదాలను చూపదు.

ఆధార గ్రంథాలు :

1. మాండలిక పదకోశం (రాయలసీమ) : కృష్ణమూర్తి భద్రిరాజు (సంపాదకులు), మాండలిక వృత్తి పదకోశం (రాయలసీమ విభాగం), తెలుగు అకాడమీ, హైదరాబాద్, 1974.
2. ఆంధ్ర భాషా చరిత్రము,చిలుకూరి నారాయణరావు, ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్, వాల్తేరు.
3. ద్రావిడ భాషలు, సుబ్రమణ్యం. పి.యస్., పొట్టిశ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం.
4. నాడు - నుడి, డా॥శ్రీనివాసులు అంకే, కవనప్రచురణలు, అనంతపురం.